

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 1. Difficultas proponitur, statuiturque scientiam non esse vnam
simplicem qualitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

§. I.

*Difficultas proponitur, statuiturque scientiam non esse
vnam simplicem qualitatem.*

2 **D**ividitur quaecumque scientia in actualem, & habitua-
lem; Scientia actualis dicuntur omnes actus,
quos ad vnam spectare dicimus: Scientia habitualis vo-
catur habitus à quo procedunt actus, siue talis habi-
tus sit vnus indiuisibilis, siue vnus integraliter composi-
tus ex pluribus partibus, quorum quilibet ad diuersam
conclusionem spectat: siue plures realiter non vniti, ex
quibus vna scientia constari dicitur, quia omnes ordi-
nantur ad idem obiectum formale, quod respiciunt me-
diis actibus. Actus qui dicuntur ad eandem scientiam
pertinere, nullam in se habere vniionem realem & phy-
sicam per se notum est: nunquam enim simul coexistunt,
& quilibet illorum est integer conceptus, & integra
cognitio, quæ non ordinatur ad vniionem cum alio extre-
mo eiusdem rationis, potius illam respicit, cum actus quàm
plures sub eadem scientia constituti specie differant. Diffi-
cultas est quod obiectum commune habeant, quæmve or-
dinem, seu rationem cuius ad eandem scientiam pertineant,
de quo postea dicam.

3 **H**abitus intellectus ab speciebus non distingui dicam
Controu. 14. de anima Punct. 7. ex quo inferitur iuxta mea
principia nullam scientiam includere eundem habitum,
neque simplicem, neque compositum: ex partibus inte-
gratibus: quia certum est nullam habere vniionem spe-
cies, quibus diuersi actus ad eandem scientiam spectantes
producantur. Dicam insuper eadem Controu. 13. Punct. 5.
in opinione, quæ admittit habitus distinctos ab specie-
bus hos esse multiplicandos pro distinctis actibus, etiam si
ad eandem scientiam spectare dicantur. Tenent eandem
sententiam Scot. in 3. distinct. 25. quest. 2. *S. ad secundum
questionem*: hunc sui sequuntur qui consentiunt Nomin. in
1. quest. 1. Greg. q. 3. art. 1. Gabriel q. 8. suffragantur ex
nostris P. Suarez tom. 2. Metaph. disp. 44. sect. 11. à n. 45.
P. Molina 1. part. quest. 1. artic. 3. P. Fonseca lib. 1. Met.
quest. 5. sect. 2. & lib. 6. cap. 2. question. 2. sect. 2. Tolet.
in Logica, q. 3. proemial. Hurt. disp. 1. Met. sect. 6. Arriaga.
disp. 1. sect. 3. subsect. 4.

4 **H**abemus ex his neque scientiam actualem, neque ha-
bitualem esse simplicem qualitatem, sed scientiam actu-
alem includere plures actus, & scientiam habitua-
lem includere plures habitus, & ex his fieri vnam scientiam tota-
lem habitua-lem, ex illisque vnam scientiam totalem actua-
lem: quivse ordo, quæve dependentia, aut quæ similitudo
debeat intercedere inter actus, & habitus distinctos, vt
dicantur ad eandem scientiam pertinere, hoc opus, hic
labor est. Neque ex diuersis capitibus, sed ex hoc tan-
tum, vnitatem, & distinctionem scientiarum debemus
colligere, postquam enim illud inuenimus ratione cu-
ius hæc actuum collectio ad eandem scientiam pertinere
dicatur, omnis actus, cui non inest eadem vnitatis ratio,
seu idem respectus cum actibus in hac collectione consti-
tutis, dicetur non pertinere ad hanc scientiam, sed
aliam constituere cum reliquis omnibus, in ordi-
ne ad quos habuerit similem respectum, seu vnitatem,
ex quibus omnibus fiet alia actuum collectio, quæ erit
scientia alia adæquata ab ista distincta. Postquam verò
difficultatem hanc in actibus superauerimus, in habi-
tibus nulla supererit; illi enim habitus qui pertinent ad
actus, ex quibus constituitur vna scientia adæquata
totalis, vnam scientiam habitua-lem totalem compo-
nent, & illi qui spectant ad actus constituentes di-
stinctas scientias totales, distinctas scientias habituales
constituent.

5 **A**ssumant ferè omnes Doctores scientias distingui per
objecta formalia ipsarum, & distinctas scientias distin-
ctum obiectum formale competere; sed adhuc lis integra,
quomodo distinguenda sint objecta formalia adæquata
scientiarum totalium; reperiuntur enim in quacumque
scientia plures actus procedentes à premiffis specie di-
stinctis, & consequenter habentes objecta formalia spe-
cie distincta, quia premiffa sunt obiectum formale con-
clusionis, dicuntur tamen pertinere ad vnam scientiam,
& premiffa cuiuscumque conclusionis specie distincta à
premissis aliarum conclusionum dicuntur obiectum for-

male adæquatum scientiæ, etsi sint obiectum formale adæ-
quatum talis conclusionis, quia obiectum formale adæ-
quatum scientiæ includit omnia obiecta formalia om-
nium actuum, qui ad eandem pertinent scientiam, quo-
rum quodlibet est adæquatum respectu actus, cui tri-
buit speciem, & cuius dicitur formale obiectum, &
inadæquatum respectu totius scientiæ. Hinc oritur
difficultas, quæ multitudo obiectorum formalium di-
stinctorum in specie actuum, quorum quodlibet re-
spectu proprii actus est adæquatum, sit assignanda ad
designandum obiectum adæquatum formale scientiæ
totalis, curvæ hæc multitudo obiectorum formalium
huius multitudinis actuum dicatur vnum obiectum
adæquatum formale vnius scientiæ, & alia similis mul-
tutudo sit obiectum adæquatum aliis scientiæ, & non
ex vtraque multitudine fiat vnum obiectum adæqua-
tum vtriusque scientiæ totalis completentis omnes
actus, quorum specificatiua obiecta formalia in vtra-
que multitudine continentur; seu cur obiecta formalia
contenta in hac multitudine non fuerint subdivisa in
duplicem multitudinem, quarum quælibet constitue-
ret vnum obiectum formale adæquatum condistin-
ctum ab alio vnius scientiæ adæquate ab alia con-
distincta.

6 **R**espondebis obiecta formalia distinctorum actuum
pertinentium ad eandem scientiam totalem habere con-
uenientiam aliquam, ratione cuius ex illis fiat vnum ob-
iectum adæquatum totale vnius scientiæ, quam non ha-
bent cum aliis obiectis formalibus constituentibus aliud
aliud obiectum adæquatum scientiæ distincta. Adhuc in-
tegra permanet nostra difficultas: fateor ego semper in
obiectis formalibus constituentibus obiectum adæquatum
huius scientiæ, esse aliquam conuenientiam, quæ non
inest illis in ordine ad obiecta formalia distinctorum actuum
constituentia obiectum adæquatum aliis scientiæ, verum-
tamen cum conuenientia, quæ est inter obiecta forma-
lia actuum constituentia obiectum adæquatum vnius scien-
tiæ non sit secundum speciem infimam, facile esset om-
nia illa obiecta, quæ dicuntur constituere vnum ob-
iectum adæquatum subdividere in duplicem multitudinem,
& ad quamcumque reducere obiecta, quæ inter se habe-
rent conuenientiam aliquam, quam non haberent in or-
dine ad alia obiecta formalia in alia multitudine conten-
ta, & ita propter conuenientiam obiectorum pertinen-
tium ad hanc multitudinem, & disconuenientiam ipso-
rum cum obiectis pertinentibus ad multitudinem aliam,
posset dici obiecta formalia pertinentia ad hanc multi-
tudinem constituere vnum obiectum adæquatum scientiæ
condistinctum ab alio, quod constituerent obiecta forma-
lia pertinentia ad aliam multitudinem. Secundo cum di-
conuenientia obiectorum formalium, quæ constituunt
obiecta adæquata distinctarum scientiarum, non sit se-
cundum duo genera suprema, facile esse ab his obiectis
disconuenientibus secundum hanc rationem aliam superio-
rem abstrahere, ratione cuius dicerentur posse constituere
obiectum vnum adæquatum vnius scientiæ, quia ad hoc
constituendum non requiritur conuenientia secundum ali-
quam rationem infimam, quæ in plures rationes specie di-
stinctas diuisibilis non sit.

7 **M**ultò post primam huius operis editionem, nuper li-
brum edidit, cui titulus est, Controversiæ Metaphysicales *Prado 1. part.*
Magister quidam Complutensis Dominicanus, in quo fre-
quenter valde meas sententias intendit impugnare, & con-
tra hic traditum scribit 1. part. contr. 2. art. 1. num. 5. neque
proprio nomine in margine refert, & in corpore honorat
titulo scriptoris à Societate Iesu; postea vero in toto ope-
ris decursu, Iesu, & propriæ professionis oblitus se totum
tradit meis opinionibus corrodendis, & sinistrè interpretan-
dis, de quibus cum frequenter sermonem instituat, tam de-
siderabis bona verba, quam argumenta, omnia missa fa-
cere decreueram, sed quia ex suis alijs non semel nostrum
silentium modestiæ sanè opus in victoriam propriam, quasi
iam de nostris sententiis omnino actum esset, retulerunt;
huic suspicioni occurrens, de his agam, non quæ verba,
sed argumenta, si quæ sunt, postulare videantur.

8 **A**rguit iste art. 1. citato n. 1. vt probet scientiam specifi-
cari ex obiectis. Scientia essentialiter dicit ordinem ad
obiectum, & tota illius quidditas est propter obiectum:
ergo ab illo specificatur. Probat consequentiam: eadem
sunt principia essendi, & distinguendi, & sicut definiti ne-
quit,

quit, quin obiectum intret definitionem, ita neque specificari nisi in ordine ad illud. Additque hoc intendere auctores, cum dicunt actus specificari per actus, & actus per obiecta. In hoc argumento admissum conuenio principium, ex quo infero actus à priori non specificari ab obiectis, sed tantum à posteriori, quod tantum importet ex obiectorum diuersitate rectè colligi diuersitatem actuum. Afferit iste eadem esse principia essendi, ac distinguendi, sed obiecta ea, quæ mediis speciebus non influunt in actus qualia plurima reperiuntur non sunt principia illorum, sicuti actus supernaturales habituum infusorum principia non sunt, nisi latissimè principium sumatur pro eo, vnde aliquid est, sit, aut cognoscitur: ergo hæc obiecta, quæ respectu actuum tantum sunt vnde actus cognoscuntur, & actus, qui tantum sunt vnde habitus cognoscuntur, & non vnde sunt, aut fiunt, sicuti non sunt principia essendi, ita nec distinguendi, nec specificandi. Deinde obiecta, quæ mediis speciebus in actus influunt, & sunt illorum principia illos specificabunt mediis speciebus, & ita specificatio procedit à principio actiuo, quod ego intendo à speciebus immediatè, tanquam à principio actiuo immediato, ab obiectis mediatè, tanquam à principio actiuo mediato, non vero tanquam à puro obiecto.

Quod autem in definitione scientiæ intret obiectum, probat non posse cognosci scientiam sine obiecto, non vero suadet hoc esse specificatum illius. Tandem vltima consequentia, quam deducit hic author, videlicet actus specificari per ordinem ad obiectum, nec contra me negantem actus specificari ab obiectis, neque ad rem est, aliud enim est actum specificari per ordinem ad obiectum, aliud specificari ab obiecto, cum enim actus per se ipsum dicat ordinem ad obiectum, & hic ordo non distinguatur ab ipso actu, dicere specificari per ordinem ad obiectum, est dicere specificari per se ipsum, qui est ordo ad obiectum: specificari autem ab obiecto, dicit obiectum esse principium, & determinatum specificationis formalis, & intrinsecæ, quam per se ipsum habet actus, sicuti quilibet alia entitas per se ipsum formaliter est suum specificationem formalem, per quod in sua specie constituitur, & ab omnibus aliis distinguitur.

Vigentiorum rationem contra meam sententiam, nec refert, nec habet hic author, in sua autem explicanda longior, sed non difficilior exiit. Defendit: scientiam suam vnitatem, & specificationem ab obiectis desumi, & à diuersa abstractione à materia; cumque sibi obiceret obiectum adequatum vnius scientiæ nullam habere unitatem in se, quam possit in scientiam refundere, distinguit obiectum in esse rei, & esse scibilis; atque obiectum vnius scientiæ, videlicet Metaphysicæ nullam unitatem habere in esse rei, illam tamen habere in esse scibilis. Addit insuper hanc unitatem in esse scibilis, non solum esse extrinsecam denominationem à scientia desumptam, sed præter hanc dari in ipso obiecto aliam unitatem in esse scibilis, in qua sumitur extrinsecam denominatio à scientia desumpta.

Si probasset hic author obiectum in se habere hanc unitatem in esse scibilis distinctam ab extrinsecam denominationem desumptam, non parum promoueret suam sententiam; verum ad eam probandum, nec rationem inueniret, nec de illa querenda curauit. Frequens est apud hunc, dum se omni ratione destitutum inuenit pro sua sententia probanda ad auctoritatem Diui Thomæ recurrere, & nullam aliā rationem reddere, quasi ea, quæ Angelicus Doctor tradidit fide tantum credenda sint, eorumque ratio penitus ignoranda. Oportet forsitan Diuum Thomam referre, qui quacumque dixerint, volunt illius auctoritate fulcire, quod præstare non possent si illius ratione adducta mens Angelici Doctoris non haberet. Fateor Angelicum Doctorem distinguere obiectum in esse rei, & in esse scibilis, nego tamen in esse scibilis includere præter denominationem extrinsecam desumptam à scientia formalitatem aliquam distinctam ab ea, quorum habet in esse rei, neque talem formalitatem tradidit Diuus Thomas, & ita sicuti in esse rei nullam unitatem habet obiectum scientiæ, ita in esse scibilis nullam entitatem importat; præter extrinsecam à scientia desumptam. Obiectum in esse scibilis præter denominationem extrinsecam à scientia desumptam, nihil importare supra rationem formalissimam entis proba contr. 3. Metaphysicæ, Punct. 3. Ex quo concludi obiectum in esse rei, & in esse scibilis solum distinguui per extrinsecam denominationem à scientia desum-

ptam, & ita unitatem, quam habet in esse scibilis, & non in esse rei formaliter desumi à scientia, in eaque consistere nullo modo prius in obiecto, quam in scientia reperi.

Est etiam ficta abstractio, quædam obiectiua, quam vult hic author in obiectis reperi distinctam ab abstractione facta per actum intellectus, & extrinsecam denominationem ab actu intellectus desumpta: hoc enim, quod est abstrahere solum est intellectum propriis actibus rationes communes cognoscere, non cognitis rationibus differentialibus, & ab huiusmodi cognitione obiecta extrinsecam, & non alio modo abstracta dicuntur.

Dixi eum, qui assereret libros de Generatione, vel de Anima continere vnam scientiā distinctā à libris Physicorum, sola tantum Doctorum auctoritate, & non ratione aliqua conuincendam esse. Oppositum censet iste, cum quo ago, euidenter demonstrari, demonstrationem his tantum verbis instruit, & illustrat, quia sine communibus principis particularia sciri non possunt. Quid hoc ad intentum demonstrandum? Videant mediocriter docti, tantum vellem, ut recordaretur iste dari scientias subalternas.

Confirmare intendunt suum intentum ex eo, quod in re hac diuersæ sunt opiniones, & mens Angelici Doctoris dubia. Videat qualis sit euentia in re opinionibus subiecta, & circa quam de vnius Angelici Doctoris mente dubitatur. Deinde, & si aliquid dem arbitrio Principum scientiarum in scientiis diuidendis, rationem formalem subiecti, ex vi cuius, quælibet totalis scientia ab aliis distinguitur ex ipsa rei natura desumi asserui conel. Cur igitur de naturis rerum, seu de auctoritate ipsarum attenda sit, ut non permittat ad vnam scientiam reuocari, & de diuisionibus scientiarum, quas asserui rerum naturam earum scientiarum Principes fecerunt. Dubia, & opiniones oriri non possunt, sicuti ipse asseruit oriri de mente Diui Thomæ in hac materia?

Dicit hic author scientias inter se distingui specie. Non me cogent id concedere rationes illius, quas adhuc in re clarissima desidero, visum tamen nemo in dubium vertet, actus, & habitus ad Metaphysicam pertinentes specie distingui ab actibus, & habitibus ad Mathematicam spectantibus, & ego, qui in quacumque scientia plures actus, & habitus, specie distinctos agnosco, nunquam reculare potero ex duabus, quibuscumque scientiis designatis vnam includere actus, & habitus specie distinctos ab actibus, & habitibus alterius. Tantum assero in unitate ordinis plurium actuum, & habituum specie distinctorum, in qua scientiæ unitas consistit, aliquid dandum esse arbitrio Principum scientiarum, attentis semper naturis subiectorum scientiarum, ne inter se valde disparatæ ad vnam scientiam quis intendat reducere.

§. II.

Impugnatur Thomistarum sententia.

Communis Thomistarum opinio fert scientias distinguui per obiecta adequata, & hæc per distinctas abstractions; assignant enim triplicem abstractionem, ex vi cuius triplex obiectum scientiæ constituitur. Prima est vi cuius abstrahitur natura specifica ab indiuiduatione, non tamen à materia sensibili, ut cum per intellectum abstrahatur rationem hominis à Petro & Ioanne, per quam dicor abstrahere ab indiuiduatione, quia conceptus ille, ex vi cuius hominem cognosco non terminatur ad indiuiduationem, & non dicor abstrahere à materia sensibili, quia homo secundum se indiuiduatione seclusa sensibilis est. Alia abstractio est à materia sensibili, & non à materia intelligibili; ut cum concipio ipsam materiam secundum se, abstraho, à materia sensibili, quia materia secundum se sensibilis non est, & non à materia intelligibili, quia materiam ipsam ex vi illius conceptus intelligo. Alia abstractio est à materia sensibili, & intelligibili, ut cum concipio ens, aut substantiam, præcisam, quæ secundum se non dicunt materialitatem, ac proinde ex vi conceptus, quo abstraho has rationes, materiam non intelligo. Iuxta has abstractions distinctas triplicem scientiam Thomistæ distinguunt, Metaphysicam, quæ abstrahit à materia sensibili & intelligibili; Mathematicam quæ abstrahit à materia sensibili & non intelligibili; & Physicam seu Philosophiam quæ abstrahit ab indiuiduatione, non tamen à materia sensibili.